

การพัฒนาหลักสูตรสร้างกำลังใจสามเณร: กรณีศึกษา
โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ
จังหวัดปราจีนบุรี

Curriculum Development for Enhancing
Motivation among Novice Monks: A Case Study
of Triambhuddhasad School, Khao Kaew Sadet
Educational Center, Prachinburi Province

พระมหาวัชรพล ธมฺมจิตฺโต

Phramaha Watcharapol Dhammacitto

นักศึกษาวิจัยฝึกหัด ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

Research Student, DCI Center for Buddhist Studies

Email: hithiger123@gmail.com

ดร.นัตยา แก้วใส

Dr.Nataya Kaewsai

นักวิจัยอิสระ

Independent Researcher

Email: ksnataya@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 26 ธันวาคม 2568

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 26 กุมภาพันธ์ 2569

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 23 เมษายน 2569

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 2 กรกฎาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจสำหรับสามเณร 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรและการฝึกอบรม และ 3) ศึกษาเจตคติของผู้เข้าอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม และแบบสัมภาษณ์เจตคติ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างหลักสูตรร่วมกับครูพระผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 รูป กำหนดให้เป็นโครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” ภายใต้โครงการฯ ประกอบด้วยหลักสูตรฝึกอบรม 3 หลักสูตร โดยจัดการอบรมแต่ละหลักสูตร ห่างกัน 4 สัปดาห์ จากนั้นนำไปจัดอบรมกับประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นสามเณรทุกรูปที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 2-3 และมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4-6 รวมจำนวนทั้งสิ้น 93 รูป เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแต่ละหลักสูตร ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมทำแบบประเมินความพึงพอใจ และเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมครบทั้ง 3 หลักสูตร จึงดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจตคติเพื่อเก็บข้อมูลเจตคติเชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรที่ได้ 3 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรการเข้าใจตัวเอง มี 3 หัวข้อ และ 1 กิจกรรมกลางแจ้ง คือ ไชยทัตบุคลิกภาพ MBTI การบ่มเพาะกรอบแนวคิดแบบเติบโต DCI สร้างอนาคต และกิจกรรมวิวัฒนาการหลักสูตรการทำงานเป็นทีม มี 2 หัวข้อ และ 1 กิจกรรมกลางแจ้ง คือ การทำงานเป็นทีม หลักการเขียนโครงการ และกิจกรรมโยนบอลลงตะกร้า และหลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ เป็นกิจกรรมสนทนากลางแจ้ง มี 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมวิ่งเปี้ยว กิจกรรมดวงแก้วอัศจรรย์ กิจกรรมลูกโป่งน้ำมันพันตมัย และกิจกรรมกินวิบากกลยุทธ์การฝึกอบรมใช้การสอนแบบ 5E Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ (Engagement) การสำรวจและค้นหา (Exploration) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) การขยายความรู้ (Elaboration) และการประเมินผล (Evaluation) ชุดสื่อการอบรมประกอบด้วยสไลด์ประกอบการสอน 5 ไฟล์ และเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบกิจกรรม 6 ชุด 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มี

มีต่อหลักสูตรและการฝึกอบรม ทั้ง 3 หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63 และ 4.50 ตามลำดับ) 3) ผลการศึกษาเจตคติของผู้เข้าอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI พบว่า มีเจตคติที่ดีทั้งหมดจำนวน 93 รูป คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

จึงสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรสร้างกำลังใจสามเณรเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพในการนำไปขยายผลต่อไปได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: หลักสูตรสร้างกำลังใจ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม
การเรียนรู้เชิงรุก รูปแบบการสอน 5E ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

Abstract

This research aimed to: 1) develop a motivation-building curriculum for novice monks; 2) study the participants' satisfaction with the curriculum and training; and 3) study the participants' attitudes toward the DCI Center for Buddhist Studies. The study employed a Mixed Methods Research design. The research instruments included training satisfaction questionnaires and attitude interview forms. The researcher collaborated with three expert monastic teachers to develop the curriculum under the project titled "Meet the Seniors – DCI Activity." The program consisted of three training modules conducted four weeks apart. The curriculum was implemented with the research population, comprising all 93 novice monks studying in Matthayom 2–3 (Grades 8–9) and Matthayom 4–6 (Grades 10–12). After each training module, participants completed a satisfaction questionnaire. Upon completion of all three modules, the researcher conducted Focus Group Discussions using the attitude interview forms to collect in-depth qualitative data.

The results revealed that: 1. The developed curriculum consisted of three modules: (i) Self-Understanding Module, featuring three topics—MBTI Personality Decoding, Cultivating a Growth Mindset, and DCI for Future Building—along with the “Evolution Game” outdoor activity; (ii) Teamwork Module, featuring two topics—Teamwork and Principles of Project Proposal Writing—along with the “Ball-into-Basket Game”; and (iii) Mind-Body Empowerment Module, consisting of four recreational outdoor activities: Spoon Relay Race, Magical Crystal Game, Water Balloon Challenge, and Endurance Eating Game. The training applied the 5E Instructional Model, consisting of five steps: Engagement, Exploration, Explanation, Elaboration, and Evaluation. The instructional materials included five sets of presentation slides and six sets of activity equipment. 2. The participants’ satisfaction with all three training modules was at the highest level, with average scores of 4.67, 4.63, and 4.50, respectively. 3. Regarding attitudes toward the DCI Center for Buddhist Studies, all 93 novice monks (100%) expressed positive attitudes, exceeding the research hypothesis.

It can be concluded that the motivation-building curriculum for novice monks is effective and has strong potential for further expansion to other Buddhist monastic schools.

Keywords: Motivation-Building Curriculum, Novice Monks, Buddhist Monastic School, Active Learning, 5E Instructional Model, DCI Buddhist Studies Center

1. บทนำ

โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ¹ จัดการเรียนการสอนให้แก่สามเณร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 6 จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2543 ณ วัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันย้ายมาตั้งอยู่ที่ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเป็นการรองรับการศึกษาของกุลบุตรผู้มีศรัทธาประสงค์จะบวชเรียนในพระพุทธศาสนา โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ จัดการเรียนการสอนทั้งวิชาธรรมะ และวิชาสามัญควบคู่กัน มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษแก่ผู้เรียนเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนา ให้เจริญสถาพรสืบไปได้ วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมุ่งพัฒนาการศึกษาของการคณะสงฆ์ บูรณาการกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นผู้เรียน คือ สามเณร ให้มีความรู้ความสามารถ เป็นบัณฑิตนักปราชญ์ ฉลาดทั้งทางโลกและทางธรรม มีความรู้คู่คุณธรรม มีสัมมาทิฐิ มีเป้าหมายคือพระนิพพาน เป็นอายุของพระพุทธศาสนา สามารถเผยแผ่ธรรมะ เพื่อสร้างสันติสุขให้แก่สังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI (DCI: Dhammachai Institute) มูลนิธิสถาบันธรรมชัย (Dhammachai Institute Foundation)² เป็นองค์กรการกุศลด้านการศึกษาที่มุ่งมั่นให้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัยพระพุทธศาสนา และส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมของพระภิกษุและสามเณร รวมทั้งจัดอบรมด้านวิชาการ ศีลธรรมและวัฒนธรรม แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งเพื่อรองรับสามเณรผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ ให้ได้มีแหล่งเรียนรู้ศึกษาเพิ่มเติมในระดับสูงขึ้นไปทางด้านปริยัติและปฏิบัติ แต่เนื่อง

1. ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม, โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์, ออนไลน์, <http://m-culture.in.th/album/138670/โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์>. [30 พฤศจิกายน 2568].
2. ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI, ประวัติศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI, ออนไลน์, <https://dcicenter.org/about/>. [30 พฤศจิกายน 2568].

ด้วยในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา สามเณรผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จมีอัตราการลาสิกขาเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา 41 รูป ลาสิกขาออกไปจำนวน 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 46.34 คงเหลือสามเณรเพียง 22 รูป ทั้งนี้ มีผู้สมัครเข้ารับการศึกษาคณะที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI เพียง 7 รูป คิดเป็นร้อยละ 17.07 จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งนับเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนสามเณรที่จะเข้าศึกษาคณะที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI ลดลงตามไปด้วย เมื่อทำการสอบถามสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับความสนใจเข้าศึกษาคณะที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าจะสามารถเข้ารับการศึกษาคณะได้ และบางส่วนไม่รู้จักศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สามเณรลาสิกขาไปเรียนต่อในสถานศึกษาทั่วไปอีกด้วย

จากการที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI ได้รับผลกระทบในการมีผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายจากโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จลดน้อยลง ทำให้มียอดคนสืบทอดที่น้อยลงตามไปด้วย ในระยะยาวจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคตได้ ทางคณะกรรมการศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI จึงได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการรักษาสามเณรให้สนใจเข้ามาศึกษาต่อ และดำรงสมณเพศอยู่ในบวรพระพุทธศาสนาได้มากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาว่า สามเณรมีอายุน้อยในวัยรุ่น เป็นวัยค้นหาตัวเอง ถ้าให้ความรู้และแนวทางการเป็นทายาททางธรรม และอนาคตที่มีคุณค่า ควรดำเนินการผ่านกิจกรรมสันตทานการแบบ Active Learning ที่สอดคล้องกับวัย ด้วยวิธีการที่ไม่เข้มงวดและเอื้อต่อการมีส่วนร่วมเชิงจิตใจ งานวิจัยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาในลักษณะผ่อนคลายเป็น การกำหนดสติหรือทำกิจกรรมส่งเสริมสติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อ self esteem ของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญ³ อีกทั้งวัยรุ่นที่ได้รับธรรมะ และสนับสนุนจากครูผ่านกิจกรรม

3. Phaphon Plumwongrota and Piriya Pholpirul, "Participating in Religious Activities and Adolescents' Self-Esteem: Empirical Evidence from Buddhist Adolescents in Thailand". *International Journal of Adolescence and Youth*, Vol. 26 No. 1 (2021), 412.

Active Learning มักเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจจากภายนอกเป็นภายใน ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจและทัศนคติที่ยั่งยืนในการดำรงชีวิตทางสมณเพศ⁴

ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในคณะจัดทำโครงการจึงเล็งเห็นความสำคัญในการทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรสร้างกำลังใจสามเณร: กรณีศึกษาโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ จังหวัดปราจีนบุรี” ในครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัญหาที่แน่ชัด ดำเนินการแก้ไข และให้กำลังใจสามเณร โดยการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะจัดทำโครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” เพื่อแนะนำศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI สร้างการรับรู้ถึงเส้นทางการศึกษาต่อ รวมทั้งสร้างความคุ้นเคยระหว่างรุ่นพี่ DCI กับสามเณรโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ และทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจ เพื่อนำไปสู่การรักษาและพัฒนาสามเณร เพื่อให้บุคลากรชั้นดีเหล่านี้ เป็นกำลังใจสำคัญในการจรดพระพุทธรูปศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจสำหรับสามเณร โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ จังหวัดปราจีนบุรี
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรและการฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจสำหรับสามเณร
- 3) เพื่อศึกษาเจตคติของผู้เข้าอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E (BSCS 5E Instructional Model) กรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) และ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ดังนี้

4. Loc Tan Le, “Adolescents’ Change in Motivation as a Result of Buddhist Education: How Does It Make a Difference in Their Learning Outcomes?”, *Journal for the Scientific Study of Religion*, Vol.62 No. 2 (2023), 385.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E (BSCS 5E Instructional Model)⁵ พัฒนาขึ้นโดยสถาบัน BSCS ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 โดยมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ SCIS และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนต้องสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้อื่น โมเดลนี้คือการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแก่นแท้ของพื้นฐานพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิมของผู้เรียน ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนทำกิจกรรมสำรวจเพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมและระบุข้อสงสัย ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสร้างคำนิยามและอธิบายโมเดลให้ชัดเจนผ่านฐานข้อมูลจากการสำรวจ ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) นำโมเดลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ตรวจสอบระดับความเข้าใจและทักษะที่ผู้เรียนได้รับตลอดกระบวนการ กระบวนการนี้ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)⁶ คือ ความเชื่อพื้นฐานที่ว่าสติปัญญาและความสามารถของบุคคลไม่ใช่สิ่งตายตัว แต่เป็นสิ่งที่สามารถบ่มเพาะและพัฒนาให้งอกงามได้ผ่านความพยายาม การเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม และการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น ความสำคัญของแนวคิดนี้อยู่ที่การปรับเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับอุปสรรค โดยส่งเสริมให้มองว่าความล้มเหลวไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ความด้อยความสามารถ แต่เป็นโอกาสสำคัญในการเรียนรู้และขยายขีดความสามารถให้เพิ่มพูนขึ้น

5. Rodger W. Bybee et al., *The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness and Applications Executive Summary*, (Colorado Springs, CO: Biological Sciences Curriculum Study, 2006), 1–5.

6. Carol S. Dweck, *Mindset: The New Psychology of Success*, (New York: Random House, 2006), 7, 144–145.

ซึ่งนำไปสู่ความมุ่งมั่นและความยืดหยุ่นทางจิตใจ แนวทางการสร้างเสริมให้กับกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยที่เผชิญความท้าทายในการค้นหาตัวตน การชื่นชมที่กระบวนการ (Process Praise) การสอนเรื่องความยืดหยุ่นของสมอง (Neuroplasticity) การปรับมุมมองต่อความผิดพลาด กระบวนการนี้สอดคล้องกับการพัฒนาตนด้วยความเพียร และการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นทฤษฎีของ Albert Bandura⁷ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” โดยเน้นที่คนเราไม่ได้เรียนรู้แค่จากการกระทำของตัวเอง แต่เรียนรู้จากการ “ดูผลลัพธ์” ของคนอื่น แนวคิดหลัก คือ การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) และการมีตัวแบบ (Modeling) หากสามเณรเห็นรุ่นพี่ที่ทำให้รู้สึกเชื่อมโยงได้ อบอุ่น เป็นมิตร และเห็นรุ่นพี่ประสบความสำเร็จหรือมีความสุข ก็จะเกิดกระบวนการที่เรียกว่า Vicarious Reinforcement คือ การได้รับแรงเสริมทางอ้อมจนอยากทำตาม

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีหลักทั้ง 3 ทฤษฎีนี้มาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร กลยุทธ์ การฝึกอบรม และชุดสื่อการฝึกอบรม ในการวิจัยต่อไป

4. สมมติฐานของการวิจัย

- 1) สามเณรผู้ผ่านการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50)
- 2) สามเณรผู้ผ่านการอบรมเจตคติที่ดีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI จำนวนร้อยละ 80

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้หลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจให้กับสามเณร เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างกำลังใจ ต่อไปได้

7. Albert Bandura, *Social Learning Theory*, ed. Englewood Cliffs, (New Jersey: Prentice Hall, 1977), 22–24.

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสามเณรสามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจไปประยุกต์ใช้ได้

3) เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างกำลังใจสามเณรเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดประชากร 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) สร้างเครื่องมือวิจัย และ 4) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

6.1 กำหนดประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ สามเณรทุกรูปที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 93 รูป

6.2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย หัวข้อวิชา กลยุทธ์การฝึกอบรม และชุดสื่อการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโดยเชิญครูพระผู้เชี่ยวชาญการจัดสนทนากันจำนวน 3 รูป เป็นครูพระที่มีประสบการณ์การจัดสนทนาการให้กับสามเณร 5 ปีขึ้นไป ร่วมกันประชุมระดมสมอง เพื่อกำหนดหัวข้อหลักสูตรการอบรม โดยมีกรอบแนวคิด คือ เป็นหัวข้อหลักสูตรที่ใช้ในการสร้างกำลังใจให้กับสามเณรได้ เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่น่าสนใจ ให้ความสนุก เหมาะสมกับสถานะและอายุช่วงวัย สามารถทำให้สามเณรมีความเข้าใจในตัวเอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่นาน เพื่อไม่ให้รบกวนเวลาในการใช้ชีวิตหลัก และมีกำลังใจในการบวชมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เนื้อหาของหลักสูตรยังมุ่งให้สามเณรรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI และช่วยชี้นำประโยชน์การเข้ารับการศึกษานี้

ต่อที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งได้เห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่ไปพาน้องทำกิจกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อสร้างความมั่นใจให้น้องเข้ามาศึกษาต่ออีกด้วยที่ประชุมมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า ให้กำหนดเป็นโครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” ภายใต้โครงการ ประกอบด้วยหลักสูตรฝึกอบรม 3 หลักสูตร หลักสูตรละ 3 ชั่วโมง โดยจัดการอบรมแต่ละหลักสูตร ห่างกัน 4 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนหลัก และสร้างความคุ้นชินให้กับสามเณรหลักสูตรที่กำหนดได้ 3 หลักสูตร คือ

1) หลักสูตรการเข้าใจตัวเอง มี 3 หัวข้อ และ 1 กิจกรรมกลางแจ้ง คือ

(1) ไชรทัสบุคลิกภาพ MBTI: แบบทดสอบเชิงจิตวิทยาเพื่อให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถพัฒนาดตนเองได้ตรงกับบุคลิกภาพ

(2) การบ่มเพาะกรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset): เพื่อให้มีวิธีคิดที่เชื่อว่าความรู้ความสามารถของบุคคลสามารถพัฒนาได้

(3) DCI สร้างอนาคต: แนะนำบทบาทหน้าที่ DCI และอนาคตที่ดีมีได้ที่ DCI

(4) กิจกรรมวิวัฒนาการ (Evolution Game): การพัฒนาดน การไม่ย่อท้อ เริ่มใหม่ได้ ความกล้าแสดงออก กล้าเข้าหาผู้อื่น และผู้ใฝ่ดียอมเปลี่ยนแปลงจากไข่ม่มเป็นผู้รู้ธรรม ด้วยความเพียรและไม่ย่อท้อเหมือนการวิวัฒนาการของชีวิตและจิตใจในทางพุทธศาสนา

2) หลักสูตรการทำงานเป็นทีม มี 2 หัวข้อ และ 1 กิจกรรมกลางแจ้ง คือ

(1) การทำงานเป็นทีม : ให้สามเณรเห็นความสำคัญของความสามัคคีทำงานเป็นหมู่คณะ และเกิดความรักในการบวชร่วมกัน

(2) หลักการเขียนโครงการ : เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของโครงการ และสามารถเขียนเค้าโครงโครงการเบื้องต้นได้

(3) กิจกรรมโยนบอลลงตะกร้า : เป็นการฝึกใจให้มีเป้าหมาย ใจที่มีสติ ใจที่ไม่ยอมแพ้ และใจที่ทำงานกับผู้อื่นได้ โดยการขยับแขน ใช้สายตาและเคลื่อนไหวลำตัว

3) **หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ** เป็นกิจกรรมสันหนนาการกลางแจ้ง มี 4 กิจกรรม คือ

(1) กิจกรรมวิ่งเปี้ยว : เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรง ว่องไว ชีวิตเราเหมือนการวิ่งเปี้ยว ต้องรู้จักหวัะของตน ส่งต่อสิ่งดีให้ผู้อื่นในทีม และไม่ทอดทิ้งหน้าที่ แม้จะเหนื่อย แต่เพื่อหมู่คณะจะไปถึงเป้าหมายร่วมกัน

(2) กิจกรรมดวงแก้วอัศจรรย์ : เพื่อให้มองเห็นคุณค่าในตนเอง ฝึกการสะท้อนคิด รู้จักเจริญสติ และพิจารณาตน เป็นกระจกแห่งใจที่เตือนว่า เธอคือผู้ที่เปลี่ยนชีวิตตนเองได้ และการบวชต่อเพื่อศึกษาในระดับถัดไปคือโอกาสในการขัดเกลาดวงแก้วภายในให้ใสสว่าง

(3) กิจกรรมลูกโป่งน้ำมหัศจรรย์ : เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

(4) กิจกรรมกินวิบาก : เพื่อเสริมสร้างความกล้าแสดงออกและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

หลักสูตรที่กำหนดได้ทั้ง 3 หลักสูตร รวมทั้งสิ้นมี 5 หัวข้อ และ 6 กิจกรรมกลางแจ้ง การกำหนดหัวข้อต่าง ๆ ได้มีการนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจที่ใช้สอนวัยรุ่นมาปรับให้เข้ากับสามเณรให้ สั้น กระชับ สนุก และเข้าใจง่าย

จากนั้นที่ประชุมร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ และกำหนดกลยุทธ์การสอน ทั้งนี้การถ่ายทอดความรู้ในการฝึกอบรมใช้การสอนแบบ 5E Model ซึ่งเป็นการสอนเชิงรุกแบบหนึ่งที่ใช้ได้ผลดีในการให้ผู้เรียนสร้างความตระหนักรู้ได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดี ทั้งนี้เนื่องจาก สามเณรยังอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ต้องการค้นคว้าตัวเอง อยากลองทำด้วยตัวเอง อยากเก่ง และต้องการการอธิบายที่ครบถ้วนในเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งการสอนรูปแบบ 5E Model จะสามารถดึงศักยภาพในการเข้าใจและร่วมสนุกของสามเณรให้เกิดการเรียนรู้ได้ลึกซึ้งและรวดเร็ว 5E Model ประกอบด้วยการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ และขั้นที่ 5 การประเมินผล

ชุดสื่อการอบรมในส่วนของหัวข้อการสอนต่าง ๆ กำหนดให้เป็นสไลด์นำเสนอ (Slide Presentation) หัวข้อละ 1 ไฟล์ ตามหลักสูตรที่กำหนด มี 5 หัวข้อ ได้สไลด์นำเสนอรวมทั้งสิ้น 5 ไฟล์คือ

- 1) ไชรหส์บุคลิกภาพ MBTI
- 2) การบ่มเพาะกรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)
- 3) DCI สร้างอนาคต
- 4) การทำงานเป็นทีม
- 5) หลักการเขียนโครงการ

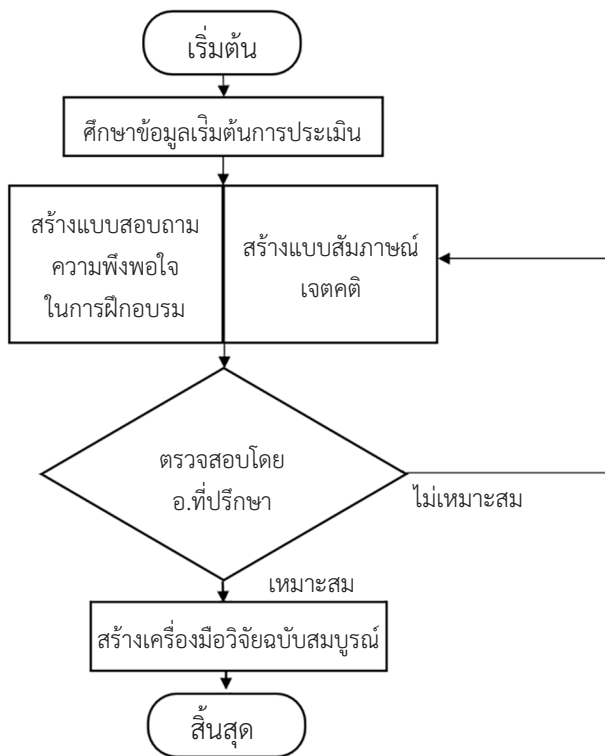
สำหรับกิจกรรมกลางแจ้งประกอบด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ตามกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งหมดมี 6 ชุด คือ

- 1) ชุดสื่อกิจกรรมวิวัฒนาการ (Evolution Game)
- 2) ชุดสื่อกิจกรรมโยนบอลลงตะกร้า
- 3) ชุดสื่อกิจกรรมวิ่งเปี้ยว
- 4) ชุดสื่อกิจกรรมดวงแก้วอัศจรรย์
- 5) ชุดสื่อกิจกรรมลูกโป่งน้ำมันหันทภัย
- 6) ชุดสื่อกิจกรรมกินวิบาก

เมื่อจัดทำชุดสื่อฉบับร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญในการประชุมผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและข้อปรับปรุง จากนั้น ผู้วิจัยทำการปรับปรุงชุดสื่อการอบรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้ชุดสื่อมีความสมบูรณ์พร้อมใช้ในการทดลอง

6.3 สร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจ หลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างกำลังใจ และแบบสัมภาษณ์เจตคติ DCI โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยศึกษาข้อมูลด้านการประเมินที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI 3 หลักสูตร และสร้างแบบประเมินเจตคติของผู้ผ่านการอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI ฉบับร่าง นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนเหมาะสมของการใช้ภาษา พร้อมข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาแก้ไขปรับปรุง เครื่องมือวิจัยที่ได้พร้อมนำไปเก็บข้อมูลมีดังนี้

1) แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ครั้งที่ 1 หลักสูตรการเข้าใจตัวเอง แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ครั้งที่ 2 หลักสูตรการทำงานเป็นทีม และ แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ครั้งที่ 3 หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ข้อคำตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ค่าคะแนนของแต่ละคำตอบ ขึ้นอยู่กับค่าระดับความคิดเห็นของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม โดยกำหนดค่าระดับตามความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ในการประเมินครั้งนี้ กำหนดค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50–5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50–4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50–3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50–2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00–1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์เจตคติของสามเณรที่เข้าร่วมอบรมต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเจตคติของผู้ผ่านการอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI เป็นข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ

7. เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการอบรมสามเณรโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์เขาแก้วเสด็จ โดยมี การดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดคุณสมบัติผู้เข้าอบรม
- 2) ประชาสัมพันธ์
- 3) คัดเลือกผู้เข้าอบรม
- 4) ดำเนินการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าอบรมจำนวน 93 รูป ทั้งหมด 3 ครั้ง โดย แบ่งเป็น

ครั้งที่ 1 หลักสูตรการเข้าใจตัวเอง วันที่ 20 สิงหาคม

ครั้งที่ 2 หลักสูตรการทำงานเป็นทีม วันที่ 17 กันยายน

ครั้งที่ 3 หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ วันที่ 22 ตุลาคม

การฝึกอบรมจัดขึ้นที่ อาคารแก้วกายธรรม โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ศูนย์การ ศึกษาเขาแก้วเสด็จ จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวิทยากรหลัก 1 รูป ทำหน้าที่สอน กำกับ ควบคุม และดูแลการดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรที่วางไว้ วิทยากรผู้ช่วย 1 รูป ทำ หน้าที่สังเกตการณ์การสอน และผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้จัดสนทนากลุ่ม 1 รูป ทำหน้าที่ นิเทศการเรียนการสอนในการการฝึกอบรม เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 93 รูป ทำแบบประเมินความพึงพอใจ และเมื่อ เสร็จสิ้นการฝึกอบรมครบทั้ง 3 หลักสูตร จึงใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อ เก็บข้อมูลเจตคติเชิงลึก ในการสนทนากลุ่มกับทั้ง 93 รูป

ภาพที่ 2 การดำเนินการเก็บข้อมูล

8. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

8.1 หลักสูตรฝึกอบรมและชุดฝึกอบรมที่ได้

1) หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้

หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ ในโครงการกิจกรรมพบพี่ DCI จำนวน 3 หลักสูตร หลักสูตรละ 3 ชั่วโมง คือหลักสูตรการเข้าใจตัวเอง หลักสูตรการทำงานเป็นทีม และหลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ

2) ชุดฝึกอบรมที่ได้

ชุดฝึกอบรมที่ได้ คือ สไลด์นำเสนอ จำนวน 5 ไฟล์ ประกอบด้วย 1) ไชรทัส บุคลิกภาพ MBTI 2) การบ่มเพาะกรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) 3) DCI สร้างอนาคต 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) หลักการเขียนโครงการ

ชุดสื่อกิจกรรมกลางแจ้งจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย 1) ชุดสื่อกิจกรรมวิวัฒนาการ 2) ชุดสื่อกิจกรรมโยนบอลลงตะกร้า 3) ชุดสื่อกิจกรรมวิ่งเปี้ยว 4) ชุดสื่อกิจกรรมดวงแก้วอัศจรรย์ 5) ชุดสื่อกิจกรรมลูกโป่งน้ำมหัศจรรย์และ 6) ชุดสื่อกิจกรรมกินวิบาก

8.2 ผลความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ของผู้เข้าอบรมหลักสูตรที่ 1 การเข้าใจตัวเอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI หลักสูตรที่ 1 การเข้าใจตัวเอง ของผู้เข้าอบรม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน	4.59	0.59	มากที่สุด
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.27	0.72	มาก
3. ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้	4.55	0.67	มากที่สุด
4. รูปแบบ/หัวข้อในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.45	0.64	มาก
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.36	0.86	มาก
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม	4.27	0.82	มาก
7. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.36	0.58	มาก
8. เจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี	4.55	0.63	มากที่สุด
9. เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เป็นมิตร และเป็นกันเอง	4.82	0.58	มากที่สุด
10. ภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.73	0.53	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวม	4.50	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหลักสูตรที่ 1 การเข้าใจตัวเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 5 ข้อคือ การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้ เจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เป็นมิตรและเป็นกันเอง และภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ (ค่าเฉลี่ย = 4.82–4.55) สำหรับข้อคำถามอีก 5 ข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45–4.27)

ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ของผู้เข้าอบรมหลักสูตรที่ 2 การทำงานเป็นทีม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI หลักสูตรที่ 2 การทำงานเป็นทีม ของผู้เข้าอบรม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน	4.74	0.44	มากที่สุด
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.53	0.64	มากที่สุด
3. ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้	4.64	0.58	มากที่สุด
4. รูปแบบ/หัวข้อในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.57	0.57	มากที่สุด
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.51	0.62	มากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม	4.47	0.68	มาก
7. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.72	0.48	มากที่สุด
8. เจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี	4.67	0.55	มากที่สุด
9. เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เป็นมิตร และเป็นกันเอง	4.84	0.40	มากที่สุด
10. ภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.62	0.56	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวม	4.63	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหลักสูตรที่ 2 การทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 9 ข้อคือ การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้ รูปแบบ/หัวข้อในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เป็นมิตร และเป็นกันเอง ภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ (ค่าเฉลี่ย = 4.84–4.51) อีก 1 ข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.47) ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI ของผู้เข้าอบรม หลักสูตรที่ 3 หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจในการอบรมกิจกรรมพบพี่ DCI หลักสูตรที่ 3 หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจของผู้เข้าอบรม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.59	0.61	มากที่สุด
3. ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้	4.67	0.55	มากที่สุด
4. รูปแบบ/หัวข้อในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.59	0.52	มากที่สุด
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.57	0.57	มากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม	4.54	0.59	มากที่สุด
7. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.75	0.44	มากที่สุด
8. เจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี	4.70	0.54	มากที่สุด
9. เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เป็นมิตร และเป็นกันเอง	4.84	0.41	มากที่สุด
10. ภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.65	0.53	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวม	4.67	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหลักสูตรที่ 3 หลักสูตรสร้างเสริมศักยภาพกายใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกรายการ

สรุปว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรและการฝึกอบรม ทั้ง 3 หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50, 4.63 และ 4.67 ตามลำดับ) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

8.3 ผลเจตคติของผู้ผ่านการอบรมที่มีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

ผลเจตคติที่ได้จากเก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่มกับสามเณรผู้ผ่านการอบรม ทั้ง 93 รูป พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ เป็นเจตคติที่ดี ทั้งหมดจำนวน 93 รูป คิดเป็นร้อยละ 100 และสามารถสรุปเป็นความคิดเห็นได้ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสถานที่

เป็นสถานที่เหมาะแก่การเรียนรู้ในเพศสมณะ สะดวกทั้งที่พัก ที่รับประทานอาหาร อาคารเรียน สถานที่ผ่อนคลายเป็นไกลจากเมืองหลวงมากสามารถเดินทางไปได้อย่างสะดวกสบาย

2) ด้านหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่น่าสนใจ มีเรียนทั้งวิชาการทั่วไป ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษ รวมถึงการฝึกตนเป็นพระแท้ เหมาะแก่การพัฒนาตนเองในอนาคต

3) ด้านบุคลากร

มีพระอาจารย์ผู้สอนและพระพี่เลี้ยงที่เพียงพอ มีพระรุ่นพี่ที่มาจากสถาบันเดียวกันที่คอยช่วยเหลือและเป็นกันเองทำให้ไม่กดดันในการดำรงชีวิต

4) ด้านการศึกษาต่อที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

ได้เห็นรุ่นพี่ที่มาจัดกิจกรรมให้ รู้สึกอบอุ่น เห็นความสำเร็จของรุ่นพี่ จึงอยากเข้ามาศึกษาต่อที่ DCI ทำให้มีเป้าหมายในการศึกษาและดำรงอยู่ในเพศสมณะให้ได้ อย่างยาวนานยิ่งขึ้น

9. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด และมีเจตคติเชิงบวกต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ประการแรก หลักสูตรสร้างกำลังใจสามเณรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E Model ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเนื่องจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E Model มาใช้ในกิจกรรมพบพี่ DCI ทั้ง 3 หลักสูตร ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เป็นมิตร และไม่ตึงเครียด ผู้เข้าอบรมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซักถาม และตอบคำถามได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มสามเณรที่มีพื้นฐานทางอารมณ์และประสบการณ์เฉพาะตัว การจัดกิจกรรมที่เน้นความเข้าใจ เข้าถึง และเอื้ออาทร ช่วยให้ผู้เรียนเปิดใจและเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ สุนิสา พัฒนจักร ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 5E Model ช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น⁹ และวรรณภา ปุณณะจินดา ที่พบว่า การใช้ 5E Model สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ¹⁰ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเสริมการทำงานเป็นทีมอันจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาองค์กรโดยรวมต่อไป

ประการที่สอง ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อกิจกรรมและการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63 และ 4.50 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจาก

9. สุนิสา พัฒนจักร, “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”, *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (2562), 54–56.
10. วรรณภา ปุณณะจินดา, “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”, *วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (2564), 94–95.

กิจกรรมพบพี่ DCI ที่จัดต่อเนื่องกัน ทั้ง 3 หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของสามเณรในด้านจิตใจได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากบริบทของโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ฯ มีข้อจำกัดด้านกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมสันทนาการที่เยาวชนได้เข้าร่วม กิจกรรมนี้จึงกลายเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ช่วยให้สามเณรได้ผ่อนคลายจากตารางเรียนและตารางการรับบุญที่ค่อนข้างแน่น เป็นเสมือนพื้นที่ปลอดภัยทางจิตใจที่เอื้อให้สามเณรได้สะท้อนตนเอง มองเห็นศักยภาพอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญธรรม กาญจนธรรม ที่ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางจิตใจจะช่วยสร้างแรงจูงใจภายในและความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน¹¹ และสมชาย ปัญญาดี ที่พบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้สามเณรในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมค้นพบความหมายชีวิต จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีเจตคติเชิงบวกต่อวิถีชีวิตที่ตนเลือก¹² จากบริบทดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อพื้นที่ทางจิตใจได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม ความพึงพอใจจะเปลี่ยนเป็นแรงจูงใจภายในที่เข้มแข็ง อันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ช่วยให้สามเณรมีความพร้อมและมีความสุขในการดำรงตน

ประการสุดท้าย เจตคติเชิงบวกต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI และการสร้างเป้าหมายในสมณเพศ ผลการวิจัย พบว่า สามเณรมีเจตคติที่ดีต่อศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการอบรมช่วยให้สามเณรสามารถทบทวนและวางแผนชีวิตได้ กิจกรรมพบพี่ DCI จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้สามเณรได้ทำความรู้จัก และสร้างความคุ้นเคยกับรุ่นพี่ ผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานร่วมกับกลุ่มเพื่อน อีกทั้งยังได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้นจนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการวางแผนชีวิตทางธรรมได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนพล วิริยะไพบุลย์ ที่ชี้ให้เห็นว่า การเสริมสร้างสุขภาวะทางใจผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสามเณร ไม่เพียงแต่ช่วยลดความเครียดสะสม แต่

11. บุญธรรม กาญจนธรรม, “การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมแรงจูงใจภายในสำหรับเยาวชนในระบบการศึกษาทางเลือก”, *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (2561), 135.

12. สมชาย ปัญญาดี, “กระบวนการเรียนรู้เพื่อค้นหาความหมายชีวิต: กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม”, *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (2565), 98.

ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างเจตคติเชิงบวกต่อวิถีสมณะ ทำให้สามเณรเกิดความผูกพันต่อสถานศึกษา และสามารถกำหนดเป้าหมายในการดำรงเพศบรรพชิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว¹³ และสอดคล้องกับ สายฝน แสงสุวรรณ ที่พบว่า การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการสนับสนุนทางอารมณ์ ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการปรับตัวและการมีเจตคติเชิงบวกต่อชีวิตการบวชในระยะยาว¹⁴

การอบรมครั้งนี้จึงไม่เพียงแต่ช่วยให้สามเณรได้รับความรู้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการทำความรู้จักกับศูนย์พุทธศาสน์ศึกษา DCI ที่เหมาะสมต่อการศึกษาต่อเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการจุดประกายแรงบันดาลใจ และพัฒนา “ความสัมพันธ์” ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (รุ่นพี่และครูพระ) ส่งผลให้เกิดความรู้สึกรักอบอุ่น ผูกพัน และความไว้วางใจต่อสถาบัน อันเป็นรากฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจจากภายนอกสู่แรงจูงใจภายใน จากข้อมูลทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่า หลักสูตรและกิจกรรมภายใต้โครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะชีวิต และสุขภาวะทางจิตใจ ส่งผลให้สามเณรเกิดความรู้สึกรักภาคภูมิใจ มีกำลังใจในการบวชเรียนต่อ และมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาที่จะศึกษาต่อในอนาคต มั่นคงในสมณเพศโดยไม่ต้องลาสิกขา

13. ธนพล วิริยะไพบูลย์, “การส่งเสริมสุขภาวะทางจิตของสามเณรผ่านกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม”, วารสารพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2564), 84–86.

14. สายฝน แสงสุวรรณ, “รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความผูกพันและแรงจูงใจของสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (2562), 225–226.

10. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างกำลังใจ “กิจกรรมพบพี่ DCI” สำหรับสามเณรโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์เขาแก้วเสด็จ มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความรู้สึกผูกพัน แรงจูงใจ และเจตคติเชิงบวกต่อการบวชเรียน และได้แนวทางในการศึกษาต่อที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 3 ประการ ดังนี้

1) ควรพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมให้ครอบคลุมประเด็นที่หลากหลาย เช่น ทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการจัดการอารมณ์ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมของสามเณรในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการบวชเรียนในระยะยาว

2) ควรมีการพัฒนาศักยภาพของทีมนิเทศหรือพี่เลี้ยง โดยให้ได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 5E การแนะแนวทางธรรม และการเสริมสร้างแรงจูงใจแก่สามเณร เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละรุ่นมีคุณภาพ มีความต่อเนื่องทางแนวคิดและเป้าหมายในการศึกษาต่อที่ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

3) การจัดอบรมควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อให้สามเณรในรุ่นต่อ ๆ ไปได้รับประสบการณ์ที่ส่งเสริมทั้งด้านกายใจ และสติปัญญา โดยเฉพาะในด้านการตั้งเป้าหมายชีวิต การเข้าใจตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางธรรมในระยะยาว

การวิจัยหลักสูตรเสริมสร้างกำลังใจตามโครงการ “กิจกรรมพบพี่ DCI” สำหรับสามเณรโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ ศูนย์การศึกษาเขาแก้วเสด็จในครั้งนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาพระปริยัติธรรมอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รายการอ้างอิง

- ธนพล วิริยะไพบูลย์. “การส่งเสริมสุขภาวะทางจิตของสามเณรผ่านกิจกรรมนันทนาการ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม”. *วารสารพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2564). 84–96.
- บุญธรรม กาญจนธรรม. “การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมแรงจูงใจภายในสำหรับเยาวชน ในระบบการศึกษาทางเลือก”. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (2561). 120–135.
- วรรณ ปุณณะจินดา. “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2”. *วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (2564). 94–115.
- ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. *โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์*. ออนไลน์. <http://m-culture.in.th/album/138670/โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์>. [30 พฤศจิกายน 2568].
- ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI. *ประวัติศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI*. ออนไลน์. <https://dcicenter.org/about/>. [30 พฤศจิกายน 2568].
- สมชาย ปัญญาดี. “กระบวนการเรียนรู้เพื่อค้นหาความหมายชีวิต: กรณีศึกษากลุ่ม เยาวชนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม”. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (2565). 85–98.
- สายฝน แสงสุวรรณ. “รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความผูกพันและแรงจูงใจของ สามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (2562). 225–236.
- สุนิสา พัฒนจักร. “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”. *วารสาร ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (2562). 54–66.

- Albert Bandura. *Social Learning Theory*. Editor by Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Carol S. Dweck. *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: Random House, 2006.
- John W. Best. *Research in Education*. Editor by Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Loc Tan Le. “Adolescents’ Change in Motivation as a Result of Buddhist Education: How Does It Make a Difference in Their Learning Outcomes?”. *Journal for the Scientific Study of Religion*. Vol. 62 No. 2 (2023). 382–396.
- Phaphon Plumwongrota and Piriya Pholphirul. “Participating in Religious Activities and Adolescents’ Self-Esteem: Empirical Evidence from Buddhist Adolescents in Thailand”. *International Journal of Adolescence and Youth*. Vol. 26 No. 1 (2021).
- Rodger W. Bybee et al. *The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness and Applications Executive Summary*. Colorado Springs, CO: Biological Sciences Curriculum Study, 2006.